

Nieuwsbrief

Vereniging van TBS-advocaten

tbsadvocaten.org
info@tbsadvocaten.org

2019, nummer 2

Voorwoord van voorzitter Job Knoester

Niet zo lang geleden zocht ik een psychiater en psycholoog. Mijn vraag was of ik ze mocht aanbevelen bij de rechter om ze onderzoek te laten doen. Het was niet mijn bedoeling om de deskundigen zelf opdracht te geven. Tien deskundigen benaderde ik. Ze reageerden allen afwijzend.

Vervolgens vroeg ik ze per e-mail waarom ik hun namen niet mocht noemen bij de rechter. Alle deskundigen gaven aan alleen in opdracht van het OM onderzoek te willen doen. Misschien was ik naïef.

Ik dacht nog dat ze een vergissing maakten en dat de rechterlijke macht en het OM werd bedoeld. Ik vroeg de psychiaters of ze het meenden alleen voor het Openbaar Ministerie te willen rapporteren en waarom dat het geval was. Men wilde objectief zijn, aldus de deskundigen. Hierop vroeg ik waarom deze gedragsdeskundigen dachten objectief te zijn als alleen in opdracht van een van de procespartijen - het OM - wordt gerapporteerd. Er kwam van niemand antwoord. Het ging om ervaren rapporteurs met een goede naam en reputatie.

Op 4 oktober 2017 organiseerde het Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen (NRGD) een professionele ontmoeting over het rapporteren voor de advocatuur door gedragsdeskundigen. Een rechter-commissaris vertelde zich erover te verbazen dat advocaten zo weinig gebruik maken van de mogelijkheden van de Wet deskundigen, zoals de mogelijkheid een deskundige aan te bevelen. Artikel 227 Sv maakt duidelijk dat die aanbeveling door de rechter wordt overgenomen tenzij het onderzoeksbelang zich daartegen verzet.

De vraag kan opkomen waarom de verdediging zich wil bemoeien met de keuze van de rapporteurs. Een paar redenen. Ook bij in het NRGD ingeschreven deskundigen is er kwaliteitsverschil. Je kan in het register komen met een 5,5 en met een 8. Sommige gedragsdeskundigen kiezen voor één onderzoekscontact voordat wordt gerapporteerd. Er zijn ook deskundigen die, als het nodig is, 6 tot 10 keer langs gaan. Er zijn deskundigen die het niet nodig vinden om testpsychologisch onderzoek te doen omdat dat niet zo lang geleden al is gebeurd en deskundigen die dit altijd wel zelf doen. Er zijn deskundigen die moeite doen om referenten zelf te spreken en deskundigen die dat nalaten. Bovendien kan het de bereidheid om mee te werken vergroten als je verdachten laat meebeslissen over degene die zijn hele ziel en zaligheid zal onderzoeken. Of we het nou leuk vinden of niet, veel verdachten zijn nu eenmaal achterdochtig in de richting van alles wat mogelijk met justitie te maken heeft.

Gerealiseerd moet worden dat alle in het NRGD ingeschreven deskundigen, gelet op de geldende gedragscodes, onafhankelijk en objectief te werk gaan. Het is niet zo dat een deskundige die door de verdediging wordt aanbevolen, opschrijft wat de verdediging wenst.

Voor het recht op een eerlijk proces is het onmisbaar dat een verdachte ook zelf onderzoek kan laten doen, al dan niet als contra-expertise. Maandelijks word ik door collega's in het land gebeld met problemen op dit vlak. Men vindt nauwelijks een psycholoog en eigenlijk geen psychiater die op verzoek of voordracht van de verdediging wil rapporteren. In het belang van onze cliënten roep ik een ieder op alsnog de enquête van het NRGD hierover (zie p. 5) – bij mij op te vragen – in te vullen of op andere wijze te melden welke problemen worden ontmoet bij het vinden van deskundigen.

Wetgeving en wetgevingsvoorstellen

Het [wetsvoorstel uitbreiding slachtofferrechten](#) voorziet in een beperkt spreekrecht tijdens TBS-verlengings-zittingen. Het slachtoffer kan zich uitspreken over de bijzondere voorwaarden die aan de voorwaardelijk te beëindigen dwangverpleging kunnen worden verbonden. Artikel 509s Sv wordt daartoe aangepast, zo is de bedoeling van de Minister. Het voorstel is nog niet aangenomen.

Op grond van artikel 509v Sv is het OM ook verplicht om bij hoger beroepen in verlengings-zaken een appelschriftuur ex artikel 410 Sv (tijdig) in te dienen.

Het [wetsvoorstel strafbaarstelling invoer voorwerpen in justitiële inrichtingen](#) (waaronder TBS-klinieken) strekt ertoe de invoer van voorwerpen die op grond van de (huis)regels of BVT binnen de inrichting of een afdeling niet ingevoerd mogen worden, strafbaar te stellen in artikel 429a Sr, met een strafbedreiging van zes maanden hechtenis.

Invoeringswet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen ([Wet USB](#))

Deze wet regelt een aantal voor de TBS-praktijk relevante wijzigingen:

PIJ wordt mogelijk TBS

In de Wet USB stelt Minister Dekker een “wetstechnische stroomlijning TBS-maatregel en PIJ-maatregel” voor. Zijn voorstel is de term ‘PIJ’ af te schaffen en, naast de TBS met dwangverpleging en TBS met voorwaarden, een derde TBS-modaliteit in te voeren: TBS met plaatsing in een JJI. Hoewel de Minister aangeeft dat het enkel een wetstechnische aanpassing is, is het ook een inhoudelijke wijziging van het systeem rondom jeugdigen. Zo wordt een voorwaardelijke PIJ-maatregel (te vergelijken met een voorwaardelijke straf: als je de voorwaarden nakomt, heb je geen PIJ), vervangen door TBS met voorwaarden. Je hebt dan wel TBS, die verlengd kan worden. Bij een voorwaardelijke PIJ-maatregel ben je er na de proeftijd definitief vanaf. Een voorwaardelijk beëindigde PIJ-maatregel kan nu nog maximaal twee jaar duren. In het nieuw voorgestelde artikel 77tb Sv wordt geen maximumduur genoemd. Zowel de [Raad voor de Rechtspraak](#) als de [Orde van Advocaten](#) hebben hierover negatief geadviseerd.

Aanpassing artikel 37a Sr

De Minister wil dat het voor rechters en officieren van justitie duidelijker wordt dat het gevaarscriterium voorop staat bij TBS, dat het de rechter is die de stoornis vaststelt (en niet de gedragsdeskundige) en zelf oordeelt over de toerekeningsvatbaarheid. Daarvoor wordt de tekst van artikel 37a Sr geredigeerd. Er is geen sprake van een inhoudelijke wijziging.

VO niet nodig bij directe overgang naar BOPZ/WvGGZ

Artikel 509t lid 2 Sv vereist tenminste een jaar voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging voordat tot beëindiging van de TBS overgegaan kan worden. In de jurisprudentie is al uitgemaakt dat dat niet hoeft als er aansluitend sprake is van een BOPZ-maatregel. Via artikel 6:2:17 Sv (509t Sv oud) wordt dit nu ook in de wet neergelegd.

In de [Wet Forensische Zorg](#) is in hoofdstuk 6 neergelegd dat een zorgaanbieder verplicht is een forensische patiënt op te nemen als de Minister daarvoor een plaatsingsbesluit afgeeft. Hij zal dat pas doen nadat daar een indicatiestelling voor afgegeven is. Plaatsing via artikel [15.5 PBW](#) voor het verlenen van forensische zorg gebeurt voortaan volgens deze nieuwe wet.

Zorgmachtiging in FPC

Als de strafrechter een zorgmachtiging oplegt (per 1 januari 2020 mogelijk), kan die bepalen dat die in een FPC ten uitvoer wordt gelegd. De BVT is dan van toepassing op de interne rechtspositie. Voorheen gold voor de interne rechtspositie voor de in FPC's opgenomen BOPZ-patiënten de Wet BOPZ.

Verlofregeling

Op 21 februari 2019 is de [Verlofregeling TBS](#) aangepast. De verlofregeling is aangepast naar aanleiding van de wijziging van het beleidskader LFPZ. Longstayers kunnen nu maximaal tweemaal één jaar onbegeleid verlof krijgen, ter voorbereiding op het opheffen van de LFPZ-indicatie en een overplaatsing naar een vervolgsetting, als onderdeel van een uitstroomplan. Daarnaast is het Teeven-jaar niet langer van toepassing in geval van verdenking van een strafbaar feit die niet leidt tot een veroordeling, maar tot vrijspraak, sepot, transactie of strafbeschikking.

Besluit adviescommissie gegevensverstrekking weigerende observandi

Op grond van het nieuwe artikel 37a Sr kunnen medische gegevens worden opgevraagd van observandi die weigeren mee te werken aan psychologisch/psychiatrisch onderzoek. De procedure daarvoor verloopt via een nog te benoemen adviescommissie, waarvan psychiater prof. Dr. Robbert-Jan Verkes de voorzitter zal worden. Pas als het besluit aangenomen is, kan de commissie ingesteld worden en gaat dit wetsartikel in. De orde heeft in het [wetgevingsadvies](#) een aantal aanpassingen voorgesteld. De [RSJ](#) verwacht dat het verstrekken van sommige dossiers tot een betere onderbouwing van de aanwezigheid van een stoornis kan leiden, maar vindt het niet noodzakelijk en daarom buitenproportioneel dat het hele medische dossier dient te worden verstrekt.

Werkinstructie RvR beklagzaken

De Raad voor Rechtsbijstand heeft de tekst van de [werkinstructie Z080](#) (beklagzaken) gewijzigd. Er wordt een toevoeging verstrekt bij juridische of feitelijke complexiteit of bij een zwaarwegend belang. Er kan sprake zijn van een zwaarwegend belang als de persoonlijke integriteit van de rechtszoekende aanmerkelijk wordt aangetast. In een [bijlage](#) wordt aangegeven wanneer de RvR meent dat daarvan sprake kan zijn. Voor wat betreft rechtsbijstand aangaande longstayplaatsingen zal de Raad voor Rechtsbijstand de kenniswijzer aanpassen. De bedoeling is te verhelderen dat de toevoeging die verstrekt wordt voor het maken van inhoudelijke opmerkingen richting de LAP voorafgaande aan de verlenging van de longstay, ook geldt voor het eventueel daaropvolgend beroep. Er worden dus niet twee toevoegingen verstrekt.

In [Timeys](#), blad voor gedetineerden, schreef TBS-advocate Yvonne van der Hut in '**Roken in de inrichting**: een vloek en een zegen' over de wetgeving over roken in een inrichting. Wanneer mag dat wel en wanneer niet?

Vreemdelingen in TBS

In de LOVS-richtlijnen staat: 'met betrekking tot de oplegging van de maatregel terbeschikkingstelling wordt geen onderscheid gemaakt tussen vreemdelingen, ongeacht hun verblijfsstatus en Nederlanders'. Op grond van de [Aanwijzing TBS bij vreemdelingen](#) wordt door het OM in beginsel geen TBS gevorderd voor ongewenst verklaarde vreemdelingen (mits verantwoord), uitgelegd op de website van het [OM](#).

Mocht wel TBS opgelegd worden, dan gaat die pas in na het uitzitten van de volledige gevangenisstraf (geen VI). Vreemdelingen met TBS verblijven op speciale afdelingen in CTP Veldzicht of FPC Van Mesdag. Sommige rechtmatig in Nederland verblijvende TBS-gestelden kunnen door hun veroordeling hun verblijfsstatus verliezen. Ook zij worden geplaatst in de Van Mesdagkliniek of Veldzicht.

Het regime in CTP Veldzicht wordt door TBS-gestelden ervaren als beperkter/strenger dan in reguliere TBS-klinieken. De RSJ heeft in een uitspraak van 7 augustus 2019 (R-18/2289/TA) vastgesteld dat in Veldzicht wel voldaan wordt aan de vereisten van de BVT. Dat in andere TBS-instellingen wellicht ruimere vrijheden worden geboden, maakt niet dat sprake is van een onrechtmatig onderscheid tussen TBS-gestelden met rechtmatig verblijf in Nederland en TBS-gestelden zonder rechtmatig verblijf in Nederland. De beroepscommissie merkt daarbij wel op dat een onderscheid slechts aanvaardbaar is zolang zicht is op een reële mogelijkheid van uitzetting.

Op grond van artikel 2 sub 6a [Verlofregeling TBS](#) wordt geen verlofmachtiging verleend ten behoeve van de resocialisatie van vreemdelingen, omdat de behandeling daar niet op gericht is. Enkel kan begeleid verlof verleend worden als dat gericht is op de voorbereiding van de repatriëring naar het land van herkomst. Als de TBS-gestelde vreemdeling zich tegen uitzetting verzet, is er geen verlof mogelijk. Repatriëring naar het land van herkomst kan via artikel 38la waarbij de Minister de TBS kan beëindigen onder de voorwaarde dat de vreemdeling niet terugkeert naar Nederland. Doet hij dat wel, dan herleeft de TBS. Deze procedure kan alleen bij TBS met dwangverpleging. Een andere mogelijkheid is het overdragen van de tenuitvoerlegging van het vonnis/de straf via de [WOTS](#) en [WETS](#).

Omdat de behandeling met name gericht is op repatriëring en niet op het verminderen van het recidivegevaar en dat laatste ook niet getoetst kan worden via verlopen, zal in het algemeen geen sprake zijn van een voorwaardelijke beëindiging van de dwangverpleging. Dat was anders in de zaak die bij het [Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden van 30 oktober 2014](#) wel leidde tot een voorwaardelijke beëindiging van de dwangverpleging.

Na het goed instellen op antipsychotica functioneerde deze TBS-gestelde, die leed aan schizofrenie, goed. Omdat hij medicatietrouw was, werd het recidivegevaar als laag ingeschat. Nu de (ontbrekende) gevaarlijkheid niet langer een intramuraal verblijf vergde en verlopen door zijn status niet toegewezen werden, heeft de rechtbank (en later het Hof) de dwangverpleging voorwaardelijk beëindigd, mede met een beroep op het discriminatieverbod van het EVRM. Resocialisatie vond plaats, maar door de – inmiddels definitieve – ongewenstverklaring heeft deze TBS-gestelde geen recht op een eigen woning, uitkering, ziektekostenverzekering, etc. De reclassering schatte hem door de uitzichtloosheid van zijn situatie suïcidaal en onvoorspelbaar in, reden voor de rechtbank om zijn dwangverpleging te hervatten. Op [23 mei 2019](#) heeft de penitentiaire kamer deze beslissing teruggedraaid en de voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging in stand gelaten. Eventuele suïcidaliteit is geen gevaar 'voor anderen' en dus geen reden tot dwangverpleging. Ook de uitzichtloze situatie en gebrek aan mogelijkheden tot verdere resocialisatie zijn volgens het Hof geen reden hem in een FPC te plaatsen.

Het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden heeft in de beslissing van 30 oktober 2014, maar eerder al in een [beslissing van 4 juli 2013](#) geconstateerd dat het niet verlenen van verloven op gespannen voet staat met een van de wettelijke doelstellingen van de TBS, namelijk behandeling van de veroordeelde en de voorbereiding van diens terugkeer in de maatschappij. Verloven maken een essentieel onderdeel uit van de behandeling en resocialisatie.

In een [uitspraak van de rechtbank Den Haag van 28 mei 2019](#) wordt al een voorschot genomen op eenzelfde uitzichtloze situatie indien de ongewenstverklaring van deze Marokkaanse TBS-gestelde in die zaak definitief wordt. Enerzijds kan hij niet resocialiseren door het uitblijven van verloven, anderzijds dreigt de onmogelijkheid van een passende repatriëring. De rechtbank geeft aan dat de sleutel tot doorbreking van de dreigende patstelling in handen ligt van de Staatssecretaris.

Digitaal indienen beroepen RSJ

De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) is steeds verder aan het digitaliseren. Beroepen dienen bij voorkeur ingediend te worden via beroepen@rsj.nl. Een beroep kan nog wel via de post ingediend worden, maar dan wordt verzocht dat beroep niet ook via e-mail in te dienen. De RSJ verzoekt u om bij beroepen in ieder geval de voorletters, achternaam, geboortedatum en verblijfplaats van de klager te noemen, ook bij pro forma-beroepen. Bij beroepen tegen de beslissing in een beklagzaak wordt verzocht ook het kenmerk van de CvT, de datum van de uitspraak van de CvT en de datum van ontvangst van die uitspraak door klager te noemen. Bij rechtstreeks beroep wordt verzocht de datum van de beslissing of het verslag van bemiddeling en de datum van ontvangst van beide door klager te noemen. De RSJ verzoekt u al deze gegevens bovenaan in uw emailbericht te noemen, bij elk beroep dat namens de cliënt wordt ingesteld.

Onderzoek knelpunten resocialisatie

De [Inspectie Justitie en Veiligheid](#) onderzoekt de knelpunten bij resocialisatie vanuit forensische zorg. De inspectie is een onderzoek gestart naar de besluitvorming over het verlenen van vrijheden aan TBS-gestelden. Zij is begonnen bij de FPC's. Door knelpunten en verbeterpunten te signaleren, wil de Inspectie bijdragen aan het zo veel mogelijk terugdringen van incidenten die worden veroorzaakt door TBS-gestelden die weer strafbare feiten plegen. De Inspectie heeft daartoe een plan van aanpak opgesteld.

Steeds vaker wordt TBS (met dwangverpleging en met voorwaarden) opgelegd. Er is een gestage [stijgende lijn](#) zichtbaar:

2014	181	2017	209
2015	147	2018	251
2016	175		

Weigering door verdediging verzochte deskundigen

In toenemende mate zijn er problemen met het vinden van deskundigen die op verzoek van de verdediging willen rapporteren. Het gaat hierbij om de situatie waarbij de verdediging rechtstreeks een deskundige opdracht wil geven, maar ook als wordt gekozen voor een aanbeveling aan de rechter ex artikel 227 Sv e.v. Binnen het NRGD bestaat het besef dat het van belang is dat er voldoende deskundigen zijn die voor alle procespartijen rapporteren. Het NRGD is bereid te onderzoeken of meer aandacht aan deze kwestie kan worden besteed. Om die reden verzamelt Job Knoester informatie bij de strafrechtadvocatuur over ervaringen met deze situatie. Mocht u hier ervaringen mee hebben, dan verzoekt hij u om dit aan hem te melden via knoester@kvakadvocaten.nl

Bij de penitentiaire kamer van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden worden regelmatig **hoger beroepen zeer kort voor de zitting ingetrokken**. Uiteraard kunnen daar vanuit de verdediging begrijpelijke redenen voor zijn. Maar mochten die er niet zijn, dan is het dringende verzoek om eerder tot intrekking over te gaan, zodat bij het Hof en OM veel werk bespaard kan worden, maar ook om tijdig ruimte te maken voor de hoger beroepen van andere TBS-gestelden die wachten op de behandeling van hun zaak.

Op **13 november 2019** vindt de eerstvolgende intervisie plaats, om 16.00 uur in Haarlem. De reclassering komt langs om te spreken over risicotaxaties en de (on)mogelijkheden van het stellen van voorwaarden.

Leden kunnen zich aanmelden via info@tbsadvocaten.org

Op **15 april 2020** is de ALV en eerste intervisiebijeenkomst van 2020.

Lunteren IV

Op vrijdag 29 november 2019 vindt Lunteren IV plaats. Daarin staan vier thema's centraal:

1. **Uitstroom**; waarbij we onderscheid maken tussen de uitstroom 15+ en uitstroom 15-
2. **Terugval en vertraging**; is het beter om alle fasen te doorlopen of is een koude beëindiging beter?
3. **Samenleving**; verhinderen de media een goede re-integratie?
4. **Slachtoffers**; vertragen trajecten door de rol van slachtoffers?

Sinds 1 juli 2018 neemt het **PBC geen vooraanmeldingen** meer aan. Observanten worden daardoor pas op de wachtlijst gezet als er een daadwerkelijk bevel tot observatie ligt. Dat bevel hoeft overigens nog niet onherroepelijk te zijn. In september 2019 is de wachtlijst 16 tot 18 weken vanaf aanmelding.

WMO-indicatie

Als een TBS-gestelde een WMO-indicatie aanvraagt in de gemeente waar hij verblijft (bijvoorbeeld de FPK), dan zal de nieuwe gemeente van vestiging die WMO-indicatie overnemen. Dat is een onderlinge afspraak tussen gemeenten.

Zorgconferenties

Joseph de Man, vaste psychiater bij de zorgconferenties stopt per 1 oktober a.s. Hij wordt vervangen door Dirk Ploem en Margot van Berkel.

De rechtspraak heeft een [themapagina](#) over TBS

De Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie heeft een eigen [richtlijn](#) voor psychiatrisch onderzoek en rapportage in strafzaken (2012)

Slachtofferbewust denken

Mariëtte van Denderen, criminoloog en onderzoeker bij FPC Van Mesdag en Projectcoördinator slachtofferbewust werken, onderzoekt de behoefte naar en mogelijkheden van contacten tussen slachtoffers en TBS-gestelden. Daarbij wordt rekening gehouden met de behoeften van slachtoffers. Bij daders kan het bijdragen aan het behalen van belangrijke behandoelen. Dat kan op elk moment in de behandeling, dus zowel bij opname, doorlopend tijdens de behandeling als bij verlofaanvragen en -evaluatie. De manier van werken gaat op ongeveer dezelfde manier als bij Perspectief Herstelbemiddeling. Hiervoor is een [handreiking Slachtofferbewust werken](#) gemaakt voor forensisch maatschappelijk werkers in FPC's en FPK's.

NRGD-dag risicotaxaties

Op 19 juni 2019 vond 'de professionele ontmoeting risicotaxatie' van het NRGD plaats. Er was een felle discussie over de te gebruiken en best voorspellende risico-taxatie-instrumenten en de validiteit daarvan. Sprekers waren o.a. Laura Menenti, die aangaf dat actuariële risicotaxaties de beste voorspellers zijn voor zedendelinquenten, en Joke Harte, die een meer individuelere voorspelling voorstaat. Op [de website](#) staan de artikelen waarnaar zij verwezen.

Meer garantie op minder recidive; de cijfers wijzen het uit

Op 3 mei 2019 kopte een groot aantal kranten dat een patiënt en een voormalige patiënt van de Oostvaarderskliniek verdacht werden van het doden van een man uit Lelystad, met eveneens een TBS-verleden. De forensische zorg lag opnieuw onder vuur. Want hoe bestaat het dat patiënten die de TBS-maatregel ondergaan dergelijke ernstige feiten kunnen plegen? En misschien wel erger, zo vroeg menigeen zich af, oud-patiënten, die blijkbaar de behandeling met succes hadden afgerond en waarbij de maatregel was beëindigd. Velen vroegen zich daarna af of de TBS-maatregel eigenlijk wel werkt en wat er moet gebeuren om dit soort ernstige incidenten te voorkomen.

Een zoekslag in de archieven van de grote Nederlandse dagbladen levert een gestage lijst ernstige incidenten op, waarvoor TBS-gestelden verantwoordelijk zijn en waarvoor zij uiteindelijk ook zijn veroordeeld. De lijst gaat vele jaren terug. Ernstige feiten gepleegd door TBS-gestelden zijn dus niet alleen van deze tijd, maar van alle tijden. Het incident in Lelystad was voor het Ministerie aanleiding een aantal deskundigen uit het TBS-veld uit te nodigen om te bespreken of er wat mis was met de TBS-maatregel en zo ja, wat.

De cijfers van de afgelopen decennia wijzen uit dat, ondanks die ernstige incidenten die in het verleden te betreuren waren, de TBS een redelijk succesvolle maatregel is. Ik zeg redelijk, omdat ieder incident er natuurlijk een te veel is. De recidivecijfers van patiënten die de maatregel hebben afgerond spreken boekdelen vergeleken met gedetineerden die op andere wijze een forensische behandeling hebben ondergaan of forensische zorg kregen. Bij die andere vormen van forensische zorg gaat het om gedetineerden die in het kader van een voorwaardelijke straf, als bijzondere voorwaarde, of de voorwaardelijke invrijheidsstelling, een behandeling moesten ondergaan of forensische zorg kregen.

Uit recent onderzoek van het WODC blijkt dat bij de meest recente uitstroombegroep (uit de TBS) het percentage dat recidiveerde binnen 2 jaar na het afronden van de TBS-maatregel ligt op 19%. Het gaat dan om het plegen van enig strafbaar feit. Het percentage dat een zeer ernstig feit (een feit met een maximale strafdreiging van 4 jaar of meer) pleegt binnen 2 jaar na beëindiging van de maatregel ligt op 4%. Die cijfers zijn al jaren redelijk stabiel en in het verleden zelfs licht hoger. Toen was het 6-8%. We kunnen dus spreken van een daling. Opmerking verdient nog dat sprake is van een flinke daling van het aantal strafzaken per recidivist (zowel gewone als zeer ernstige recidive).

De recidivecijfers na het afronden van andere forensische zorg zoals bij een bijzondere voorwaarde of tijdens detentie liggen hoger dan bij de uitstromers uit de TBS. 35% van degenen die forensische zorg als bijzondere voorwaarde hebben ondergaan recidiveren binnen 2 jaar, zo wijzen de cijfers uit. Bij 4% is sprake van zeer ernstige recidive. Bij forensische zorg tijdens detentie gaat het om 54% respectievelijk 11%. De recidivecijfers bij ISD-ers liggen zeer veel hoger.

Ex-TBS-gestelden recidiveren dus minder dan een ieder ander die forensische zorg heeft ondergaan. Maar zoals ik al opmerkte, ieder incident is er een te veel. Laten degenen die overal elkaar heen buitelen en om het hardst roepen dat er van alles mis is met de TBS-maatregel daarmee stoppen. Het 'geroeptoeter' komt het maatschappelijk vertrouwen in de TBS-maatregel, ondanks de gunstiger recidivecijfers, niet ten goede. Laten zij, wij, en iedereen die betrokken is bij de forensische zorg, met elkaar nadenken en bespreken wat er beter of anders kan. Winst lijkt vooral te kunnen worden behaald bij de forensische zorg ondergaan in het kader van een (voorwaardelijke) gevangenisstraf. De TBS-maatregel heeft door de jaren heen zijn waarde bewezen. De recidivecijfers bevestigen dat. Maar alles kan beter, ook de TBS. En daar kan vanzelfsprekend helemaal niemand tegen zijn.

Plaatsing PBC in het kader van verlengingszitting

Rechtbank Den Haag 18 december 2018 ([zie de website](#))

Op de verlengingszitting bleek dat de uitgebrachte adviezen lijnrecht tegenover elkaar stonden. De Van Mesdagkliniek meende dat sprake was van een stoornis en een hoog recidivegevaar. In de door de verdediging ingebrachte rapportage van een psycholoog werd aangegeven dat geen sprake was van een stoornis en er juist een laag recidivegevaar was. Dit was voor de rechtbank reden om de TBS-gestelde te laten observeren in het PBC. Eensluidend was de beslissing van de rechtbank Overijssel van 27 februari 2018. In de beslissing van 18 oktober 2018 heeft zo'n observatie geleid tot de afwijzing van de vordering van het OM tot zowel hervatting van de dwangverpleging als verlenging van de TBS, waardoor de TBS eindigde.

Kortere verlenging door aanstaande zorgconferentie

Rechtbank Limburg, 22 januari 2019 ([zie de website](#))

De rechtbank overweegt dat er alle redenen zijn om de TBS met twee jaar te verlengen, maar verlengt toch met slechts één jaar omdat ze eerder dan pas over twee jaar over de uitkomsten van de nog te houden zorgconferentie wil worden geïnformeerd.

Beëindiging terwijl VO nog geen jaar duurde

[Rechtbank Noord-Nederland, 24 januari 2019](#)

De rechtbank beëindigt de TBS door de vordering verlenging af te wijzen terwijl de VO nog geen jaar heeft geduurd. Er is geen sprake van een 'contraire beëindiging' en dus geen strijd met de bedoeling van de wetgever. Een uitspraak met dezelfde strekking deden de Rechtbank Noord-Nederland, locatie Leeuwarden op 13 maart 2019, de Rechtbank Overijssel, locatie Zwolle d.d. 5 maart 2019 en de Rechtbank Noord-Nederland, locatie Groningen op 20 februari 2019. ([zie de website](#))

Voldoende is algemeen gevaar voor personen en goederen door stoornis

[Rechtbank Oost-Brabant, 30 januari 2019](#)

Na weigering mee te werken aan observatie in het PBC gebruikt de rechtbank oudere rapportages. De rechtbank overweegt dat geen causaal verband tussen de stoornis en het delict vereist is. Evenmin is causaliteit tussen stoornis en gevaar vereist. Voldoende is dat de stoornis algemeen gevaar voor personen of goederen oplevert.

Onwettige vrijheidsberoving wegens uitblijven behandeling

[EHRM, 31 januari 2019](#)

In de zaak Rooman tegen België oordeelde het EHRM op 31 januari 2019 dat in strijd met artikel 3 (onmenselijke behandeling) en 5 (onwettige vrijheidsberoving) EVRM werd gehandeld nu de (o.b.v. een psychische stoornis en n.a.v. strafbare feiten) geïnterneerde geen behandeling ontving omdat er geen Duitstalige zorgverleners waren en hij geen andere taal sprak. In België is Duits overigens een officiële landstaal.

TBS met voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging loopt (nu nog) tijdens voorarrest in nieuwe strafzaak door

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 7 februari 2019

De [rechtbank Rotterdam](#) had het OM niet-ontvankelijk verklaard omdat de vordering tot verlenging prematuur was. De termijn van de TBS met voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging liep immers, aldus de rechtbank, niet tijdens de detentie die de TBS-gestelde in die periode uit andere hoofde had ondergaan. Het Hof vernietigt deze uitspraak. Artikel 38f Sr geeft een limitatieve opsomming van de gevallen waarin de TBS opgeschort wordt, waaronder 'als hij uit andere hoofde rechsens zijn vrijheid is ontnomen' (en ongeoorloofde afwezigheid). Het Hof overweegt dat een detentie wel TBS met voorwaarden opschort (zoals apart benoemd in de wet), maar niet een TBS met voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging. Eerder al had het Hof over dit onderwerp eensluidend geoordeeld ([5 december 2011](#))

In de [Wet Herziening Tenuitvoerlegging Strafrechtelijke Beslissingen](#)

is door de wetgever in deze leemte voorzien. In artikel 6:1:19 lid 1 sub e is opgenomen dat – na inwerkingtreding van deze wet – de TBS met voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging **niet** doorloopt tijdens detentie uit andere hoofde.

Bevel voorlopige hervatting vervalt pas na onherroepelijk oordeel op vordering hervatting

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 21 februari 2019

De TBS-gestelde had TBS met voorwaarden. De RC had de voorlopige omzetting bevolen. Tijdens het door het OM ingestelde hoger beroep tegen de afwijzing door de rechtbank van de vordering omzetting in dwangverpleging is de TBS-gestelde vanuit de PI overgebracht naar FPK De Woenselse Poort en is daar verder behandeld alsof sprake was van een TBS met voorwaarden. Het Hof benadrukt in deze beslissing dat het bevel tot voorlopige hervatting doorloopt tot onherroepelijk op de vordering tot hervatting van het OM is beslist. De TBS-gestelde had daarom niet in het kader van een TBS met voorwaarden in deze FPK geplaatst mogen worden. Het Hof bekrachtigt alsnog de beslissing van de rechtbank waardoor de TBS met voorwaarden niet omgezet wordt in TBS met dwangverpleging.

Rechter kan geen opdracht tot rapportage voor volgende verlengingszitting geven

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 21 februari 2019

In het dictum van de uitspraak van de rechtbank staat dat de rechtbank opdracht aan de reclassering geeft om voor de volgende verlengingszitting rapportage op te stellen waaruit (o.a.) blijkt of de zorg dan overgenomen kan worden in een BOPZ-kader. Het Hof overweegt – zoals al eerder – dat de rechtbank hiertoe geen opdracht kan geven: “voor een dergelijke imperatieve bepaling in het dictum biedt het wettelijke beslissingskader van de verlengingsrechter echter geen ruimte. De verlengingsrechter kan zich in zijn overwegingen uitlaten over de wenselijkheid van een onderzoek door de reclassering, maar dit niet als onderdeel van zijn beslissing opleggen”.

Onvoldoende invloed van Ritalin voor ontoerekeningsvatbaarheid

Rechtbank Rotterdam, 10 april 2019

Betreft doden ST-er in De Kijvelanden. Diverse deskundigen hebben gerapporteerd over de (mogelijke) invloed van Ritalin op agressie. Hoewel het volgens deskundigen niet uitgesloten wordt, vindt de rechtbank het (in overweging 6.4) niet aannemelijk dat Ritalin een rol van betekenis heeft gespeeld in de toerekeningsvatbaarheid. Oplegging van TBS volgt.

GVM en vaststelling stoornis

[Rechtbank Noord-Holland, 25 april 2019](#)

In de vorige nieuwsbrief werd aangegeven dat de [rechtbank Rotterdam](#) op 4 mei 2018 als eerste rechtbank de gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel van artikel 38z Sr had opgelegd. In hoger beroep heeft het [Gerechtshof Den Haag](#) die beslissing echter vernietigd. De tenlastegelegde periode lag vóór de inwerkingtreding van artikel 38z Sr, reden dat het Hof overwoog dat een GVM niet opgelegd kon worden. De [rechtbank Noord-Holland](#) heeft nu de primeur: die legde op 25 april 2019 de GVM op, in combinatie met een (na negen jaar eindigende) TBS met voorwaarden.

Die uitspraak is overigens ook interessant voor wat betreft de vaststelling van de 'stoornis'. De deskundigen hebben geen consensus over de classificatie van de problematiek in het kader van de **DSM-V**, maar zijn het er wel over eens dat sprake is van een gebrekkige ontwikkeling van de geestvermogens. De rechtbank acht dat voldoende.

Ook in de uitspraak van de [rechtbank Den Haag](#) van 17 april 2019 overweegt de rechtbank dat noch de wet noch de jurisprudentie vereisen dat de vast te stellen stoornis wordt geclassificeerd volgens het Handboek DSM-V en dat deze dient te worden vastgesteld door een gedragsdeskundige. De rechtbank komt bij deze weigerende observandus zelf tot de vaststelling dat – gelet op eerdere rapporten – sprake is van een stoornis. Volgt OVAR en plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis op grond van artikel 37 Sr.

Plaatsing in psychiatrisch ziekenhuis kan verlengd worden

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 25 april 2019](#)

In eerste aanleg was deze volledig ontoerekeningsvatbare man wegens belaging veroordeeld tot TBS met dwangverpleging (overigens gemaximeerd tot vier jaar). Het Hof past echter artikel 37 Sr toe en plaatst hem in een psychiatrisch ziekenhuis. Volgens het Hof is de rechtbank ten onrechte niet ingegaan op de mogelijkheid het verblijf van de verdachte in het psychiatrisch ziekenhuis te verlengen op grond van de Wet BOPZ. Ook zou niet gebleken zijn dat vanwege het beveiligingsniveau TBS met dwangverpleging noodzakelijk zou zijn noch dat de behandeling in de psychiatrische kliniek minder effectief zou zijn.

Verlenging met één jaar als vinger aan de pols

[Rechtbank Overijssel, 25 april 2019](#)

Uitgangspunt is dat TBS met twee jaar wordt verlengd als het niet de verwachting is dat de behandeling binnen een jaar is afgerond. In deze beslissing verlengt de rechtbank Overijssel de TBS desalniettemin met slechts één jaar. De rechtbank acht het wenselijk dat de resocialisatie van deze gehospitaliseerde TBS-gestelde snel weer wordt opgepakt, ondanks de ingetrokken verlopen als gevolg van een diefstal en wil op kortere termijn dan pas over twee jaar de situatie opnieuw bezien. Wel in lijn met het beleid van de penitentiaire kamer is de uitspraak van de [rechtbank Midden-Nederland](#) van 20 mei 2019 waarin aangegeven wordt dat in die twee jaar eerst nog proefverlof aangevraagd kan worden.

Weigering advocaat in de Van Mesdagkliniek

[Beklagcommissie van de Commissie van Toezicht FPC Dr. S. van Mesdag, 8 oktober 2019](#)

Een advocaat wilde onaangekondigd vier patiënten in de Van Mesdagkliniek bezoeken, maar werd geweigerd omdat 'het niet uitkwam'. De beklagcommissie oordeelt dat de huisregels onvolledig zijn op het punt van aanmelden en bezoektijden, de afwijzing dat 'het niet goed uitkwam' niet goed gemotiveerd was, het niet aannemelijk is dat het op alle vier de afdelingen 'niet uitkwam' en de advocaat er gelet op eerdere ervaringen met bezoek op mocht vertrouwen onaangekondigd langs te mogen komen. Gegrondverklaring.

Restant gemaximeerde TBS

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 16 mei 2019](#)

Als een gemaximeerde TBS met dwangverpleging wordt omgezet in TBS met voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging, kan die VO vervolgens op grond van artikel 38j Sr telkens worden verlengd. De beperking van vier jaar geldt dan niet (**[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 21 maart 2019](#)**). Tot nu toe was er nog geen jurisprudentie over de vraag hoe lang de TBS kan duren als vervolgens een hervatting van de dwangverpleging plaatsvindt. Op 16 mei 2019 heeft het Gerechtshof in de uitspraak een (gemaximeerde) TBS met 296 dagen verlengd. Op grond van de wet kan enkel met één of met twee jaar verlengd worden (38d lid 2 Sr), maar in dit geval zou verlenging met een heel jaar betekenen dat de vier jaar dwangverpleging overschreden zou worden. Aanvankelijk werd de dwangverpleging van deze TBS-gestelde binnen vier jaar voorwaardelijk beëindigd, waarna later hervatting van de dwangverpleging volgde. De dwangverpleging had inmiddels 1.164 dagen geduurd, waardoor slechts 296 dagen resteerden. Bij de berekening daarvan telt het Hof de tijd die de TBS-gestelde in het kader van de voorlopige hervatting van de dwangverpleging vastgezet had, niet mee als 'dwangverpleging', omdat die gezien moet worden als ordemaatregel. De afwijking van artikel 38d lid 2 Sr acht het Hof gerechtvaardigd omdat de bescherming van de veiligheid bij de maatregel voorop staat en beëindiging daarom niet aan de orde is (en omdat er nog geen sprake was van een jaar VO).

Aanhouding verlengingszitting om jaar VO vol te maken

[Rechtbank Den Haag, 13 augustus 2019](#)

De rechtbank overweegt dat niet langer voldaan wordt aan het gevaarscriterium (art. 38d lid 2 Sr). De VO heeft echter nog geen heel jaar geduurd, waardoor artikel 509t lid 2 Sv aan beëindiging (afwijzing van de vordering) in de weg staat. De rechtbank houdt daarom de zitting aan tot het jaar VO bereikt is, zodat het dan tot afwijzing van de vordering over kan gaan. Verlenging met een heel jaar zou de TBS negen maanden te lang laten duren, wat volgens de rechtbank in strijd met de bedoeling van de wetgever is.

Weigering verlof voor uitvaart broer is in strijd met artikel 8 EVRM (family life)

[EHRM 2 mei 2019 -Vetsev tegen Bulgarije](#)

Vetsev werd verlof geweigerd voor het bijwonen van de begrafenis van zijn broer. Het Hof overweegt dat een weigering een gedetineerde in staat te stellen de uitvaart van een familielid bij te wonen een inbreuk oplevert op diens recht op respect voor zijn privéleven en zijn familie- en gezinsleven (art. 8 EVRM). De Bulgaarse autoriteiten hebben hun weigering niet gebaseerd op een afweging van de relevante belangen. Niet is gebleken dat de inbreuk op deze rechten noodzakelijk was in een democratische samenleving.

Weigering benoeming externe deskundige levert strijd op met artikel 5 lid 1 EVRM

[EHRM 9 juli 2019 – Hansen tegen Denemarken](#)

Hansen verbleef langdurig (sinds 1997) in een psychiatrisch instituut naar aanleiding van een veroordeling voor vrijheidsberoving en verkrachting van een minderjarige. Verzoeken om vrijlating of een lichtere straf werden steeds afgewezen op basis van rapportages uit 2007, opgesteld door deskundigen van datzelfde instituut. Daaruit bleek een recidiverisico tenzij hij zou instemmen met chemische castratie, wat hij weigerde. Zijn verzoek om een extern deskundigenrapport werd afgewezen. Het EHRM oordeelt dat het extra van belang was een externe deskundige voorstellen te laten doen voor de behandeling, nu Hansen met zijn behandelaars in een impasse was geraakt. Door dit na te laten had de nationale rechter onvoldoende de relevante feiten kunnen vaststellen, wat een schending van artikel 5 lid 1 EVRM oplevert.